Барыы дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҤТА

СССР өлөҥүөк оройуоннааҕы кэмитэтин уонна
үлэһиттэр депутаттарын оройуоннааҕы советтин органа
ОРГАН ОЛЕНЕКСКОГО РАЙКОМА КПСС И
РАЙОННОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ

Тахсара 4-с сыла.
№ 50 (308)
Бэс ыйын 25 күнэ
1957 сыл.
ОНТУОРУННЬУК
Сыаната 10 харчы

Футболга дойду үрдүнэн бастыыр иһин күрэхтэһиигэ

МИНСКЭЙ, бэс ыйын 18 күнэ (ССТА). Бүгүнээ «Динамо» стадионугар «А» класс командаларын ортолоругар футболга дойду үрдүнэн бастыыр иһин күрэхтэһии уочараттаах матчта буолла. Минскэйдээҕи спартаковецтар «Шахтер» общество (Сталино) футболистарын кытта көрүстүлэр.

90 мүнүүтэлээх оонньууга бинир да команда кыайыыны ситиспэтэ. Күрэхтэһии тэҥнэһиннэн — 0:0 түмүктэннэ.

Эйэ—Ийэ дойдубут, дуураһыт!

Билигин аан дойду общественнаа ядернай сэрии сэбин боруобалааһын кутталын туоратар туһугар бинир санаанан сорунуулаахтык турунар. Сэбилэнниннэн үлүһүйүү суостаах кутталы, иннинэ кэскилгэ эрэммэт өйү-санаалы тарҕатар, дьон чуумпу олоҕун, эйэлээх үлэтин аймыыр. Дьэ ол иһин кыырыктыйбыт баттахтаах ийэлэр, аҕалар төрөөбүт оҕолорун дьылҕаларын көмүскээн, оттон ыччат бэйэтин иннинэ эйэлээх кэрэ олоҕун иһин охсуһан, суостаах суоллаах куоластарын көтөҕөллөр.

Эйэлээх олохха дьулуһар барыы дойдулар нэһилиэнньэлэрин араас арангалара ядернай сэрии сэбин оҥоруунан үлүһүйүүнү адьас суох оҥорору, киһи аймаҕы иитэ-саҕата суох нэдээнтэн өрүһүйэри булгуччулаахтык модьуйаллар. Ити үрдүнэн АХIII уонна Англия сорох агрессивнай политическай итиэннэ байыаннай эргимтэлэрэ ядернай сэрии буолара мүччүргэнэ суох, атомнай күрэхтэһиини тохтотор кыах суох диэн торҕон бөрөлүү улуһаллар.

ССРС Верховнай Советын сэттис сессията, бастаан иһэр киһи аймах саныыр-санаатын этэн турар, атомнай уонна водороднай бомбалары боруобалааһыны бэрт түргэнник ууратар туһунан ыҥырыыны таһаарда. Верховнай Совет бу эйэни туругурдар сыаллаах үтүө инициативатын Саха сирин үлэһиттэрэ, советскай дьон бүттүүнүн курдук, ис сүрэхтэриттэн итинник биһириллэр.

Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Советын уураҕынан атомнай уонна водороднай сэрии сэбин боруобалааһыны ууратар иһин хампааньа барар. Ити хас биирдии киһи олоҕор улуу суолталаах политическай дьаһал буолар. Бу күннэргэ дойду күөраттарыгар уонна сэлиэнньэлэриигэр элбэх киһилээх митиннэр, мунньахтар буолуталаан эрэллэр. Онно советскай дьон, бастаан иһэр киһи аймах модун куолаһыгар холбоһон, АХIII уонна Англия агрессивнай политическай уонна байыаннай эргимтэлэрэ атомнай уонна водороднай бомбалары боруобалааһыны бэрт түргэнник тохтотоллоругар этэллэр.

Саха сирин үлэһиттэрэ бу сүүкэн политическай суолталаах хампааньаҕа активнайдык кытталлара биллэн турар.

Үлэһиттэр митиннэригэр уонна мунньахтарыгар ылыллар ууруураахтарга ядернай сэрии сэбин боруобалааһыны бэрт түргэнник ууратарга сөбүлэһиини оҥостор туһунан Советскай правительство дьаһалларын, итиэннэ Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Советын ядернай сэрии сэбин боруобалааһыны ууратар иһин хампааньаны ыытар туһунан уураҕын өйүүр ис хоһоонноох этиилэр ылыллыахтаахтар. Бу үлэ нэһилиэнньэ барыы арангаларын хабан үһүн биириэмэҕэ киэҥ далааһыннаахтык ыытыллара эрэйиллэр.

Билигин, ордук тыа сирэгэр, бригээдэлэринэн, учаастактарынан дакылааттары, лекциялары уонна бэсиэдэлэри хото ыытыахха наада. Онно ССРС ис уонна тас балаһыанньатын, биһиэхэ уонна народнай демократия дойдуларыгар атомнай энергияны эйэлээх үлэҕэ туттуу ситиһиилэрин туһунан сиһилии кэпсэниллиэхтээх.

Эйэ дьылатын туруулаһан көмүскүүр уонна салгыы бөҕөргөтөр иһин охсуһар биһиги республикабыт барыы үлэһиттэрэ быччыгнарын мунуттуурдук күүрдэн тураннар бэйэлэрин туһааннаах учаастактарыгар инникитин өссө ордук оҥорумтуолаахтык үлэлиэхтээхтэрэ — кинилэр үрдүк чиэстэрин дьылата. Былааны таһынан ылыллыбыт хас биирдии килограмм бурдук, үүт, эт—сэриини күөртээччилэргэ суостаах охсуу.

Ким аан дойду удаарынай бригээдэтин — биһиги Ийэ дойдубут интэриэстэрин үрдүктүк тутаччы, ким бэйэтин дьоллоох соргулаах эйэлээх үлэтин, олоҕун харыстааччы, ким төрөөбүт оҕотун эйэҕэс мичээрин, сылаас тапталын аһынааччы — ол атомнай уонна водороднай сэрии сэбин боруобалааһыны бэрт түргэнник ууратар, киһини маассабайдык кыдыйар сэрии сэбин оҥорууну бопсор хампааньаҕа активнайдык кыттыаҕа!

(«КЫЫМ» ыам ыйын 24 к.).

—о—

Саҥа элеваторлар

КУРГАН, бэс ыйын 16 күнэ. (ССТА). Адьас саҥа оборудованнаан сэбилэммит Лебяльевскай элеватор бастакы уочарата балтараа ый бөлдьоҕун иннинэ оҥоһуллан бүтүө. Атын да оройуоннарга бурдук бөдөҥ ыскылаатта ара тутулуннулар. Ыскылаатталарга биэрэр уонна көтөҕөр транспортердар киллэрилиннилэр.

Бурдук хомуурдар диэри уобалас үрдүнэн өссө 20 бурдук ыскылаата, икки элеватор уонна икки бурдук куурдар ыскылаатта оҥоһуллуохтара.

БИҺИГИ ИЙЭ ДОЙДУБУТУГАР

Ленинград 250 сыла туолуутугар

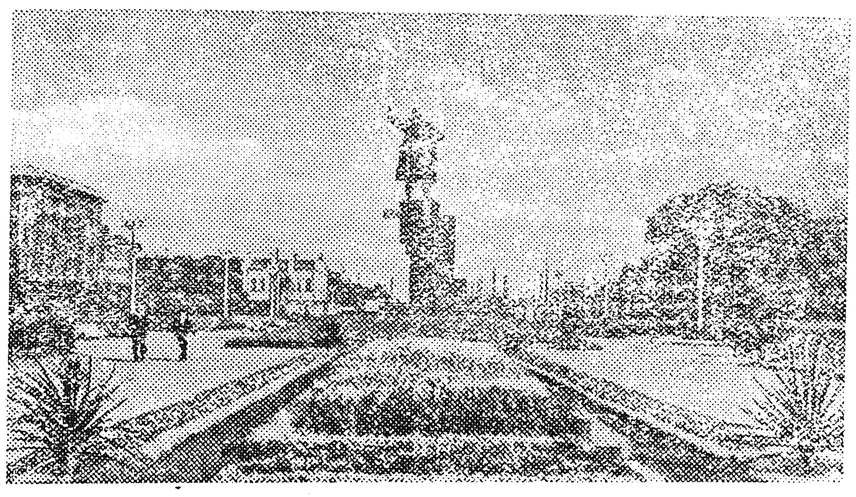

Ленинград. Финляндскай вокзал таһыгар Ленин болуоссата. Болуоссат ортотугар — В. И. Ленин памятнига.

Н. Науменков фотота.
ССТА фотохрониката.

Комсомольскайга Ленин памятнига оҥоһулунна

Амурга турар Комсомольскай куорат олохтоохторо төрөөбүт куораттарын албан аатта 25 сааһын үөрэн-көтөн бэлиэтээтилэр. Коммунистическай партия уонна социалистическай государство төрүттээччитэ В. И. Ленинигэ ананан оҥоһуллубут памятнигы аһарга Ленин аатынан площадка куорат уонунан тыһыынча олохтоохторо кэлэн мунуннулар. Памятник солко сабыыта оргуй аһыллар, мустубут дьон иннигэр кэрэ памятник аһыллар. Бороҥ гранит үрдүгэр революция сирдьитин бөрө метр үрдүктээх статуята туруоруллубут.

Үөрүү-көтүү быһыытыгар-майгытыгар Советскай Союз государственнай гимнэ толоруллар.

* *

Иртыһы быһыыга бэлэмнэнии

СЕРЕБРЯНКА. (Илиҥиги Казахстан уобалаһа). Түөн аастыт дохсун ардахтар Алтай хайаларын хаардарын түргэнник ууллараллар, онон Иртышка уу таһыма үрдээтэ. Ол эрээри ити Бухтарминскай ГЭС тутааччыларын мэһэйдээбэт. Тутааччылар бетону ууруу тэтимин өссө түргэтэтэллэр. Табыллыбыт күннэригэр гидроузел сүрүн учаастактарыгар 1000 кубометртан ордук бетону ууруллар. Иртыһы быһыахха диэри өссө 20 тыһыынча кубометр бетон ууруллуохтаах.

Билигин бетон акыллаттаах эстакада оҥоһулла турар Ити ерүс уҥа биэрэгиттэн хаҥас биэрэгэр тийиэ тутуллар 20 этажтаах дьиэ үрдүгүн саҕа үрдүктээх сүүнэ оҥоһук. Тутуута саҥаттан саҥа техника: сүүнэ автосамосваллар, экскаватордар, кыраанналар, таахы үлтүрүтээччилэр кэлэ туралларр. Иртыһы бүөлүүргэ бэлэмнэнэн тутааччылар понтоннай муостата суох быһа кутуу саҥа ньыматын туһаналлар. Бу урут туһанылла илик адьас саҥа ньыма. Бу ньыманан үлэлээн, тутааччылар икки мөлүйүөн солкуобайы кэмчилиэхтэрэ.

—о—

Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Советын сессиятын документтэрэ

Ядернай сэрии сэбин боруобалааһыны түргэнник ууратарыгар барыы правительстволарга Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Советын Коломботаабы сессиятын Ыҥырыыта

Биллиилээх ученайдар ядернай сэрии сэбин салгыы боруобалааһынтан үөскээн тахсар кутталы аан дойдуга өйдөттүлэр. Элбэх дойдулар правительстволара, парламеннара, араас бөдөҥ тэрилтэлэрэ уонна духовнай, религиознай лидердэрэ ити боруобалааһыны ууратары модьуйаллар.

Ядернай сэрии сэбин бобор туһунан сөбүлэһэн кэпсэтэри ситиһэр сыалынан бүтүн аан дойду үрдүнэн хампааньаны саҕалаабыт Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Совета бу улуу общественнай хамсааһыны бүтүн аан дойду уонна барыы норуоттар күүстэрэ биргэ дьулуһуулара улам ордук кэҥээн иһэр көстүүтүн быһыытынан сыаналыыр.

Общественность санаата ити курдук модуннук көрдөрүллүбүтүн үрдүнэн, опыт оҥорон дэлби тэҥэрилэр уруккутунан салҕанан салгыны, сири уонна ууну сүһүрдэллэр, бүттүүн киһи аймах иннинэ кэскилигэр суоһуллар. Ити дэлби тэҥэрилэр билигин буола турар сэбилэнниннэн үлүһүйүү мунутуур үһүк пууна буолаллар уонна тиһэҕэр тийэн күтүр өлүүлээх дьулаан кутталга—атомнай сэрииҥэ эрэ тириэрдиэхтэрин сөп.

Итиннэхэ сыһыаннаах правительстволар опыт оҥорон бары дэлби тэҥэрилэри бобор туһунан сөбүлэһэн кэпсэтиини түргэнник ситиһэллэрин уонна барыы итинник дэлби тэҥэрилэри бобор туһунан сөбүлэһиигэ тийиэр сыалынан кэпсэтиини түргэтэтэллэрин биһиги модьуйабыт. Боруобалааһыны хаччахтыыр эбэтэр регистрациялыыр туһунан этиилэр проблеманы быһаарбаттар, эбэтэр ити этиилэр боруобалааһын ууратыллыытыгар тирпэрдибэгтэр. Төттөрүтүн, опыт оҥорон дэлби тэҥэрилэри ууратар туһунан сөбүлэһии итэҕэйсиини үөскэтиэ, тыынаһыны молотов аан дойдутааҕы балаһыанньаны тупсарыа уонна онон аҥар кыриититтан киллэйэр бу киһи быһыыта суох сэрии сэбин ситэри бобороро, сэбилэнниини бүттүүн ууратарга суолу аһыа.

Биһиэхэ туох кэриэстэбиллээх-ытыктабыллаах баарын барытын туһугар биһиги аан дойду бары правительстволарын итинник боруобалааһыны түргэнник ууратарга дьаһал ылалларыгар ыҥырабыт.

Опыт оҥорон дэлби тэптэриилэри утары бииргэ сомоҕолоҺон охсуҺарга ыҥырыы

Бэрт үгүс мөлүйүөнүнэн ахсааннаах эр дьон уонна дьахталлар инники кэскилләрин улам улаатан иҺэр дьиксинпинэн көрөллөр. КиҺи аймах ханнык суолунан баран иҺэрий? Бары дойдулар саамай авторитеттаах ученайдара, гражданнар быҺыыларынан бэйэлэрин эппиэтинэстэрин билинэн туран, ядернай сэрии сэбин салгыы боруобалааҺын түбэлтэтигэр билиҥҥи уонна хойукку көлүөнэ дьоҥҥо суоҺуур аата-ахса биллибэт сор-муҥ туҺунан киҺи аймаҕы сэрэтэллэр. КиҺи аймах суобаҺа ити боруобалааҺыны ууратары модьуйар. КиҺи аймах дьылҕатын туҺунан кыҺанааччы бары дьон суобастара кинилэри ити сыалы ситиҺэр туҺугар уопсай кыҺамньыга хөлбоҺоллоругар эбээҺинэстиир.

Эйэ Бүтүн аан дойдутааҕы Совета ядернай сэрии сэбин боруобалааҺын кутталларын ууратарга эмиэ дьулуҺар бары обществоларын хамсааҺыннары, тэрилтэлэри, союзтары, бөлөхтөрү уонна биирдии дьоннору кытта түргэнник сибээстэҺэргэ бэлэм. Бу уопсай проблеманы быҺаарар туҺугар үлэ ньымаларыгар, суолларыгар эбэтэр формаларыгар ханнык да уратылаҺыылар, ону тэҥнэтэн саныыр санааҕа эбэтэр аан дойду событиеларын сыаналааҺыҥҥа хайдыҺыылар мэҺэйдэхтэрин сатаммат.

Бу күчүмэҕэй биримэҕэ киҺи аймаҕы көмүскээҺин үрдүк иэҺиҥэр бэйэлэрин анаабыт дьону кэнэҕэски көлүөнэ ыччаттар мэхталынан ахтыахтара.

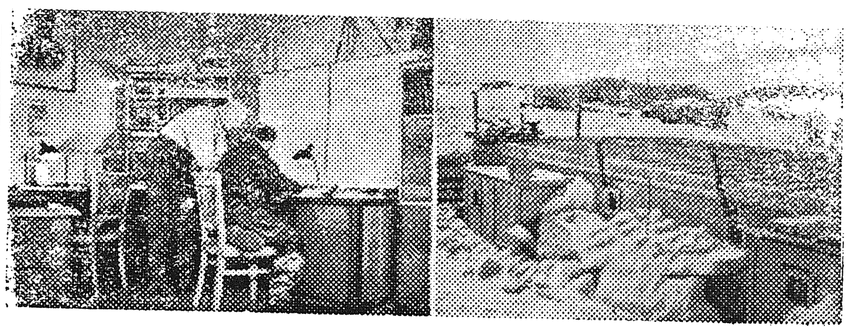

Антарктика. Уҥа—Мирнэй бөҺүөлэгин дьиэтэ. Хаҥас—соҕуруулуу-хоту обсерватория синоптическэй бюрота.
А. Кочетков фотота. ССТА фотохрониката.

★ ★

Саха сирэ билиҥҥитэ

(Сыыппаралар уонна чахчылар)

Советскай былаас сылларыгар Саха сирин экономиката барҕара сайынна. БиҺиги республикабыт Союз үрдүнэн көстөр кыҺыл көмүс биэс гыммыт биирин, хорҕолдьун 30 бырыҺыанын, сүлүүдэ аҥарыттан ордугун, дойдуга бултанар түүлээх 20 бырыҺыанын биэрэр.

* * *

Советскай былаас сылларыгар Саха сирин промышленноҺыгар 5 миллиартан тахса солкуобайдаах үп үгүлүнна. Республика 1955 сыллааҕы валовай бородууксуйата 1913 сыллааҕытааҕар 47 төгүл улаатта. Быйыл Саха сиригэр аан дойду үрдүнэн күнду таас--алмаас хостооҺуна саҕаланар. 1956 сыллаахха Бүлүү өрүҺүн төрдүгэр Таас тумуска айылҕа гааҺа булуллубута.

Республикаҕа 1956 сылга 202,6 мөлүйүөн квт чаас электроэнергия оҥоҺулунна. 1956 сыллаахха аҥардас тыа сирдэргэ 566 квт уопсай күүстээх 19 электростанция үлэҕэ киллэрилиннэ.

* * *

Саха сирин тыатын хаҺаайыстыбата киҺи билбэт гына уларыйда, күүскэ механизацияланна.

* * *

Саха АССР-га 300-тэн тахса колхозтар, 18 МТС-тар, 1 лугомелиоративнай станция үлэлиллэр, МТС-тарга 1475 трактор (15-тин ат күүҺэ күүстээхтэринэн ыллахха), 193 комбайн, 578 сеялка, 393 культиватор, 783 булуук, тыа хаҺаайыстыбатын атын да массыыналара бааллар.

Аҥардас 1956 сыллаахха республика МТС-ра 79 тракторы, 95 комбайны, 85 автомашинаны уо.д.а. оттон колхозтара 90 автомашиналары, 30 тракторлары, 75 локомобиллары, 65 көҺөрүллэ сылдьар электростанциялары, 315 нефтедвигателлэри уо.д.а. массыыналары, оборудованиелары ыллылар.

* * *

Саха сиригэр 20-тэн тахса научнай-чинчийэр тэрилтэлэр, ол иҺигэр ССРС НА Саха сиринээҕи филиала, Тыа хаҺаайыстыбатын института, ССРС Медицинскэй наукатын Академиятын сэллиги эмтиир института филиала, ССРС Наукатын Академиятын ирбэт тоҥу үөрэтэр института салаата, күөл-өрүс хаҺаайыстыбатын, булду үөрэтэр Бүтүн Союзтаабы институттар салаалара, Ветеринарнай научнай-чинчийэр станция уо.д.а. бааллар. Республика научнай тэрилтэлэригэр наука 100-тэн тахса кандидаттара уонна докторлара үлэлиллэр.

* * *

Билигин республикаҕа 572, ол иҺиттэн 81 орто, 183 сэттэ кылаастаах, 308 начаалынай оскуолалар бааллар. Кинилэргэ 71,4 тыҺыынча оҕо үөрэнэр. Оттон 17 техникумҥа уонна орто үөрэх атын да заведениеларыгар 4 тыҺыынчаттан тахса киҺи үөрэнэр.

Республикаҕа аҥардас 1956 сыллаахха орто үрэхтээх 897. Үрдүк үөрэхтээх 188 специалистар үөрэтиллэн таҺаарыллыбыттара.

1956 сыллаахха Саха сиригэр государственнай университет аҺыллыбыта, киниэхэ 1247 студент үөрэнэр.

* * *

Саха сиригэр билигин 202 баланыыссалар, 425 фельдшерскай пуунпар, 588 кулууптар, 372 киноустановкалар, 534 библиотекалар, 6 музей, 2 театр үлэлиллэр.

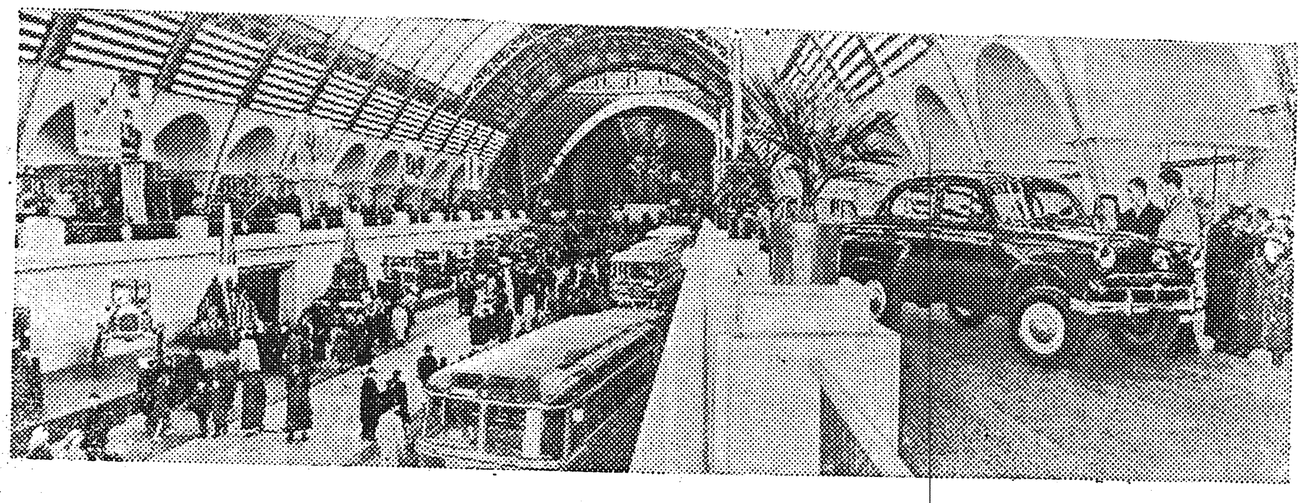

МОСКВА. 1957 сылга тыа хаҺаайыстыбатын уонна промышленность Бүтүн Союзтаабы выставката.
СНИМОККА: «Массыына оҥоҺуута» диэн павильон.
Л. Великжанин фотота. ССТА фотохрониката.

Оҕолору көрүүгэ-истиигэ улахан кыҺамньыны

Коммунистическай партия уонна Советскай правительство оҕолор тустарыгар ахсаабат кыҺамньыларын ууралар. Ити кыҺамньыга олоҕуран төрөппүттэр оҕолорун доруобай уонна эйэҕэс майгылаах, билиҥэ-көрүүгэ дьулуурдаах гына иитэр эбээҺинэстээхтэр.

БиҺиги дойдубут араас климаттаах сирдэригэр оҕолорго сэрэхтээх, дэҥнээх кэмнэр кэлэн аҺаллар. Холобура өрүс эстиитэ, сааскы улахан уу кэлиитэ, өрүс биэрэгиннээҕи туруору таас хайалар, кыҺыҥны буурҕалар, тымныылар, онтон да атын аҕылҕа араас күчүмэҕэйдэрэ.

Кыра оҕолору көрүүтэ-хараҕыыта суох дьиэҕэ хаалларыы үгүс дэҥнээх түбэлтэлэри таҺаарыыга тириэрдэр. Оҕолор үөҺээттэн дэлби түҺүөхтэрин, испинскэни ылан уоту ыытыахтарын сөп. Умайар веществолары, саалары, буораҕы, биилээх туттар сэптэри оҕолор типйбэт сирдэригэр ууруохха наада.

Оройуон кинигэр, колхозтар бөҺүөлэктэригэр саҥа тутуллар дьиэлэргэ, олор тастарыгар таҺыллыбыт бэрэбиинэлэргэ оҕолор оонньооччулар. Итинник сирдэргэ оҕолор оонньуу сылдьан дьиэ үрдүттэн түҺэн эбэтэр бэрэбиинэ үҥкүрүйүүтүттэн оболлонуохтарын сөп. Оҕолор түптэ уотун буккуйан таҥастарын спэтэллэр.

БиҺиги оройуоммут кинигэр өлөнүөккэ быйыл ыам ыйын 25 күнүгэр күнүс Надя диэн үс саастаах кыыс муус уста турдаҕына сыыртан төлө үктэнэн ууга устан эрдэҕинэ орто оскуола үөрэнээччилэрэ Вася Христофоров, Степа Андреев ууга киирэн оҕону елөртөн быыҺаабыттара.

Оҕолор сыыртан халты тэбиэн ууга түҺэн баран, таҥастарын куурдунар түбэлтэлэрэ аҕыйаҕа суох. ҮөҺээттэн охтон түҺүүлэр да үгүстүк таҺаарыллаллар.

Ити үөҺээ этиллибиттэртэн оҕолору көрүүгэ-хараҕыыга хас биирдии төрөппүт сөптөөх түмүгү оҥостуохтаах. Саҥа аҺыллар пионерскай лаагырдарга оҕолор өрүскэ суунар, сөтүөлүүр бириэмэлэригэр баҺаатайдар үҺулуччу болҕомтолорун ууруохтаахтар.

Оройуон салалтата өрүс туруору хаҺаларын үрдүнэн кыйа күрүөлэри общественность күүҺүнэн оҥоторорго буоллар үчүгэй буолуох этэ. Сөтүөлүүр сирдэргэ эмиэ мэҺэйдэри оҥоруохха наада.

А. Иванов,
милиция отделениетын участковай уполномоченнайа.

Бэдэрээччиктэргэ усулуобуйаны тэрийиэххэ

БиҺиги оройуоммут колхозтара хас сылын ахсын Саскылаахтан, Дьэлиндэттэн нэҺилиэнньэҕэ наадалаах продовольственнай уонна промтоварнай таҺаҕастары таҺаллар.

Кыһын устатыгар бэдэрээккэ үлэлиир колхозтаахтары үчүгэй табаларынан, көлүүр тэриллэриннэн хаччыйыыга колхозтар салайааччылара аахайымтыата суох сыҺыаннаҺыыларыттан, ардыгар сөбө суох тэриллэр, табалар үгэс курдук бэриллэччилэр.

Итинник эппиэттээх үлэҕэ үчүгэй хаачыстыбалаах оҥоҺуулаах сыарҕалар, эмис табалар сыҺыарыллыахтаахтар. Оччоҕуна эрэ былаан толоруллуутугар усулуобуйа тэриллэр.

Мин санаабар үҺүн айаҥҥа киҺи, көлө элбэхтик эрэйдэнэр, илистэр онон бэдэрээччиктэр сынньанан баралларын, бороҕуктанан хаччыллалларын иниттэн табыгастаах сиргэ ларегы үлэлэтэри наадалааҕынан аҕабын.

Бу ларекка бэдэрээччиктэргэ анаан наадалаах табаардар атыыланыахтаахтар. Бэдэрээккэ үлэлээччилэр суолга ларек суоҕуттан бородуукталарын атыылаҺыыга кырата суох бириэмэлэрин таах сүтэрэллэр.

Ларек культурнай көрүҥнээх буолуохтаах. Манна бэдэрээччиктэр сынньаналларыгар сибиэҺэй хаҺыаттары, сурунааллары, кинигэлэри тириэрдиэххэ. Ларегы уонна кыра библиотеканы тэрийиҥҥэ биҺиэхэ кыахтар толору бааллар.

Райпо, колхозтар салайааччылара ити үөҺэ этиллибиттэргэ сөптөөх дьаҺаллары ылалларын күүтэбит.

БиҺиги корр.

Редактор М. Л. БАЙШЕВ

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөнүөк оройуона. Редакцияҕа киирэр сурукка араспааннаны, аатты, аҕа аатын толору суруллуохтаах.

Заказ № 308 Оленекская районная типография. Тираж 400.